

ĆWICZENIA

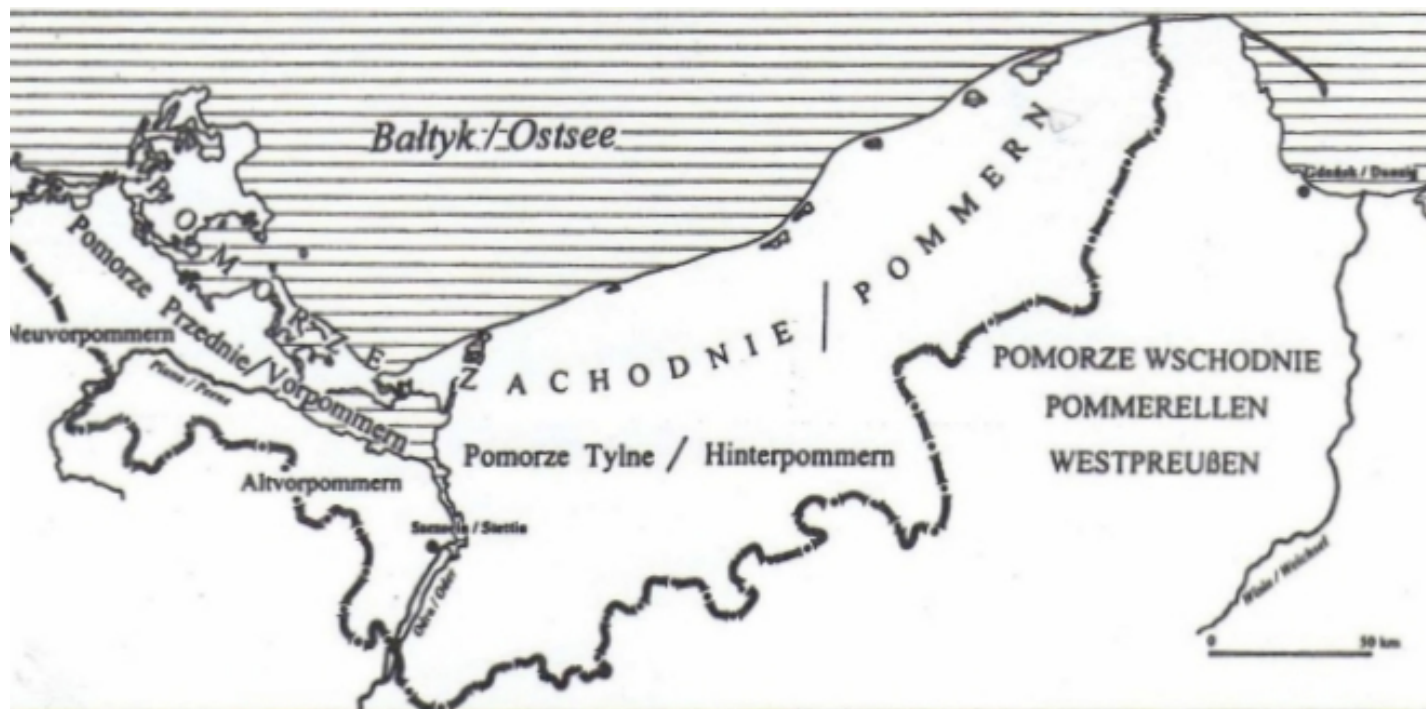
DO

INTERNETOWEGO PODRĘCZNIKA HISTORII KASZUBÓW

TEMAT 5: PAŃSTWO GRYFITÓW – KSIĘSTWO ZACHODNIOKASZUBSKIE.

Zadanie 1 [1 pkt]

Na poniższej mapce wpisz w odpowiednie miejsce określenie – przyjęte w Internetowym Podręczniku Historii Kaszubów jako nazwa państwa, w którym panowali Gryfici – *księstwo zachodniokaszubskie*.

(Źródło: J.M. Piskorski, *Pomorze plemienne. Historia – Archeologia – Językoznawstwo*, Poznań 2002, s. 27)

Zadanie 2 [1 pkt]

Pierwszym władcą Pomorza z dynastii Gryfitów był:

A. Świętopełk Wielki **B.** Warcisław I **C.** Bogusław I **D.** Mieszko I

Zadanie 3 [1 pkt]

Gryfia (obecnie Greifswald w Republice Federalnej Niemiec) to miasto leżące niegdyś w granicach księstwa zachodniokaszubskiego. Od połowy XV w. w mieście tym znajduje się uniwersytet. Założył go książę:

A. Bogusław X; **B.** Eryk I; **C.** Warcisław IX; **D.** Bogusław IV; **E.** Barnim I

Zadanie 4 [3 pkt]

Wykorzystując treści zawarte w temacie 5 Internetowego Podręcznika Kaszubów, oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest ono fałszywe.

Lp.	Zdanie	Prawda	Falsz
A	W XVI w. Gryfici porzucili katolicyzm i przyjęli – powstały w tym stuleciu nowy odłam chrześcijaństwa – luteranizm.	P	F
B	Eryk I był władcą Księstwa Pomorskiego i Królestwa Polskiego.	P	F
C	Bogusław XIV, ostatni władca księstwa zachodniokaszubskiego z dynastii Gryfitów, zmarł w roku 1648.	P	F

Material źródłowy do zadania 5:

Wspomnienia Aleksandra Majkowskiego

Wielkie wrażenie wywarło na mnie pierwsze odwiedzenie krużganków starego uniwersytetu: W ścianie wmurowane widniały tam medaliony średnicy 1 metra z portretami książąt pomorskich, w kamieniu wyciosane. Nie mogę opisać siły wrażenia, jakie na mnie wywarły napisy na tych medalionach, w których się często powtarzał ustęp: *dux Pomeranorum et Cassuborum* – albo – *et Cassubie*. Przypuszczam, że z tych napisów „Książę Kaszubów” strzeliła pierwsza iskra budząca mnie do pracy na polu politycznym.

(A. Majkowski, *Wspomnienia moje*, „Teki Pomorska”, R. 3(1938), nr 5-6, s. 151)

Zadanie 5 [1 pkt]

Wykorzystując podany wyżej materiał oraz treści zawarte w temacie 5 Internetowego Podręcznika Kaszubów, podkreśl właściwą odpowiedź:

Opisany w materiale źródłowym uniwersytet znajduje się w: **A.** Monachium **B.** Gryfii **C.** Gdańsku **D.** Berlinie

Material źródłowy do zadań 6-7:

Źródło A. Kaszubska księżniczka żoną cesarza Karola IV Luksemburskiego.

Anna Świdnicka zmarła w lipcu 1362 r. w trakcie porodu trzeciego dziecka. Jeszcze przed upływem roku od jej śmierci starzejący się cesarz znowu ożenił się, z szesnastoletnią Elżbietą Pomorską, córką pomorskiego księcia Bogusława, a wnuczką polskiego króla Kazimierza. Elżbieta była znana z nadzwyczajnej siły fizycznej. Kronikarz Benesz Krabice z Weitmile napisał o niej:

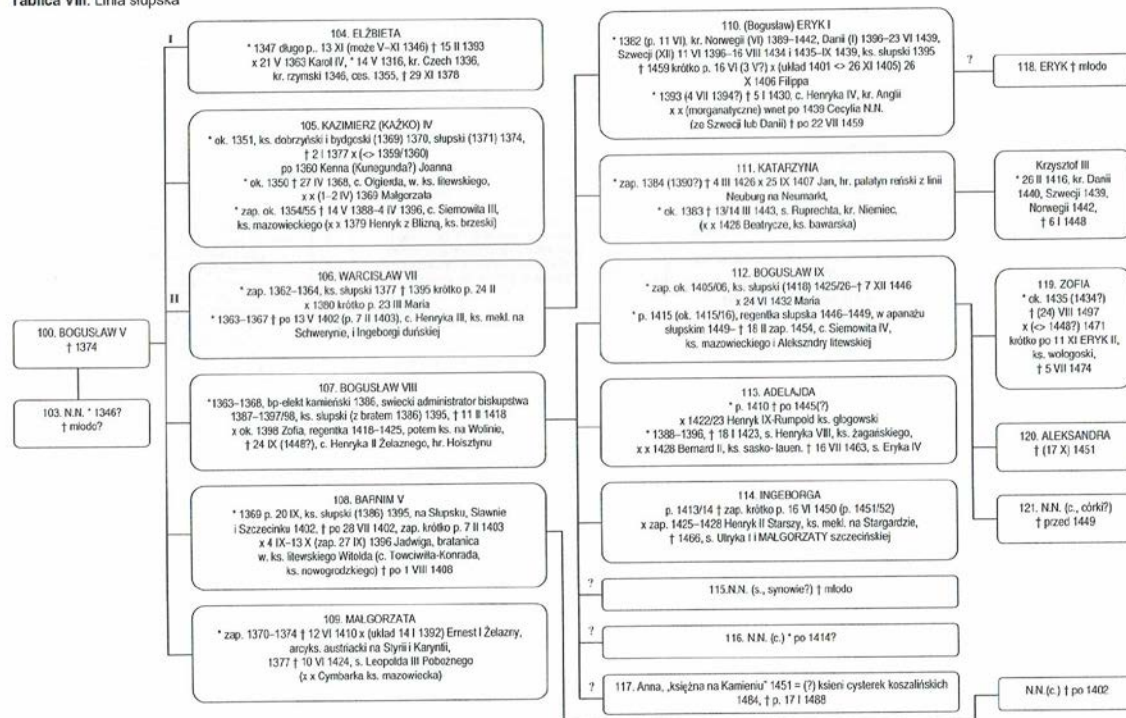
Ta Pani Cesarzowa miała w rękach taką siłę, że sobie niekiedy... w obecności wielu książąt, panów i szlachciców, kazała przynieść nową podkowę wykutą [kuta?] dla dużego walecha, a tę podkowę ta pani własnymi rękami złamała.

Z czwartego małżeństwa narodziła się Karolowi: Anna, przyszła angielska królowa, Zygmunt przysły król węgierski i czeski, i rzymski cesarz, Jan Zgorzelecki, Karol, który zmarł mając jeden rok, Małgorzata i Henryk, który także zmarł w bardzo młodym wieku.

(J. Bauer, *Vládci českých zemí. Historie panovnického trůnu Čech a Moravy*, Praha 2004, s. 141; tłum. fragmentu na język polski: D. Szymikowski)

Źródło B. Fragment drzewa genealogicznego Gryfitów – linia słupska.

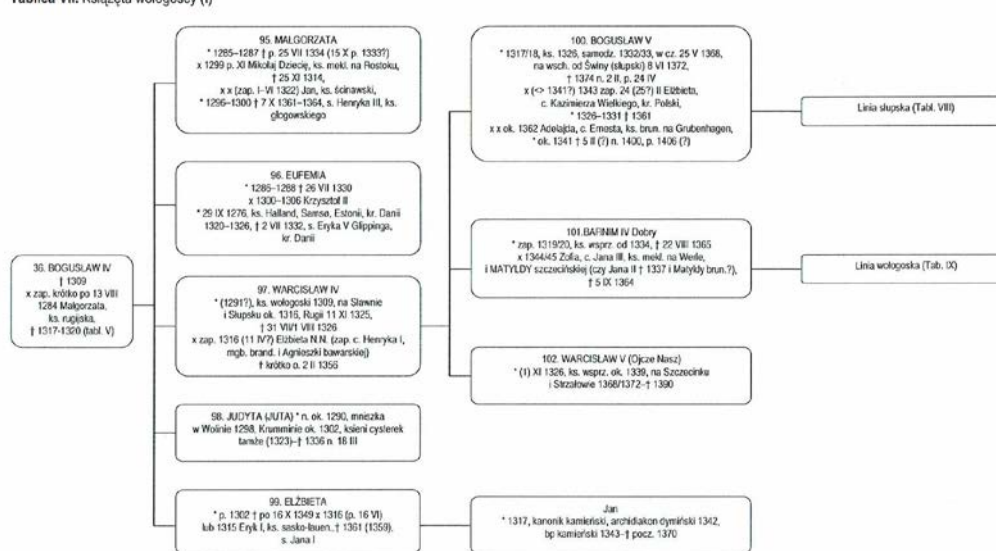
Tablica VIII. Linia słupska

(Źródło: E. Rymar, *Rodowód książąt pomorskich*, Szczecin 2005; tab. VIII)

Źródło C. Fragment drzewa genealogicznego Gryfitów – księżna wologoscy.

Tablica VII. Księżna wologoscy (I)

(Źródło: E. Rymar, *Rodowód książąt pomorskich*, Szczecin 2005; tab. VII)

Zadanie 6 [3 pkt]

Wykorzystując materiały źródłowe **A**, **B** i **C** wpisz właściwe odpowiedzi w następujących zdaniach dotyczących pochodzenia Elżbiety Pomorskiej, żony cesarza Karola IV.

I. Elżbieta Pomorska była córką księcia (podaj imię).....

II. Matką Elżbiety Pomorskiej była (podaj imię)....., córka króla polskiego (podaj imię i przydomek).....

Zadanie 7 [3 pkt]

Wykorzystując materiały źródłowe **A, B i C**, wpisz w miejsca wykropkowane właściwe (tylko odpowiednią literkę) odpowiedzi spośród poniższych:

- A.** pierwszym i jedynym/pierwszą i jedyną; **B.** drugim/drugą; **C.** trzecim/trzecią; **D.** czwartym/czwartą;
E. matką; **F.** siostrą

- I.** Karol IV był mężem Elżbiety Pomorskiej.
II. Elżbieta Pomorska była żoną Karola IV.
III. Elżbieta Pomorska była Kazimierza IV (Każka).

Materiały źródłowe do zadania 8:

A. Flaga unii kalmarskiej (fragment flagi, która pochodzi z okrętu należącego do floty państw tworzących unię kalmarską).

(Źródło:

https://commons.wikimedia.org/wiki/Nordic_Cross_flags#/media/File:Skibsflaget_fra_Mariakirken_i_L%C3%BCbeck.png)

B. Sarkofag Eryka I (kościół Mariacki w Darlowie).

Napis na sarkofagu (w tłumaczeniu na język polski):

Eryk, z Bożej Łaski Król Danii, Norwegii, Szwecji, Słowian, Gotów. Książę Pomorza. Zmarł w Darłowie R.P. 1459.

(Źródło: http://www.wikiwand.com/pl/Eryk_Pomorski)

Zadanie 8 [4 pkt]

W materiale źródłowym **B** wymieniono państwa, w których panował – pochodzący z kaszubskiej dynastii Gryfitów – Eryk I Pomorski. W poszczególnych częściach flagi (źródło **A**) znajdują się godła tych państw (zaznaczono je strzałkami z cyframi od 1 do 4). Dopisz, wykorzystując wiedzę pozaźródłową, do poszczególnych cyfr odpowiednie nazwy państw.

1 - 2 - 3 - 4 -
.....

Zadanie dodatkowe:

Posługując się informacjami podanymi w materiale źródłowym (źródło **A**) do zadań 6 i 7 oraz wiedzą pozaźródłową:

- A. podaj imię króla, którego żoną została Anna, córka Elżbiety Pomorskiej.
- B. sporządź drzewo genealogiczne uwzględniające cztery pokolenia potomków Zygmunta Luksemburskiego (posiadał tylko córkę Elżbietę). Uwzględnij wyłącznie te osoby (także kobiety), które zasiadały na tronach. Podaj nazwy rodów królewskich, w żyłach których płynęła krew kaszubskich Gryfitów.
- C. przedstaw powiązania dynastyczne między Bogusławem X a rodem Luksemburgów (Zygmuntem Luksemburskim).